

Ἐπὶ τῇ 50ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς Κοιμήσεως
τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου
Μητροπολίτου πρώην Φλωρίνης
Χρυσοστόμου Καβονρίου
(†1955)

Κείμενον Δ'

Ἐκκλησιολογικαὶ σελίδες

«Ἡ μερὶς τῶν Παλαιοημερολογιτῶν δὲν δύναται νὰ ἀποτελῇ ἰδιαιτέραν Ἐκκλησίαν» *

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ φρονήματος τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου πρώην Φλωρίνης Χρυσοστόμου (Καβουρίδου, †7.9.1955) ¹ ἔχει καταστῆ «σημεῖον ἀντιλεγόμενον» ².

Ἡ ὀρθὴ θεολογικῶς καὶ κανονικῶς ἐκκλησιολογικὴ τοποθέτησις ἔναντι τῆς ἡμερολογιακῆς/ἑορτολογικῆς Καινοτομίας τοῦ 1924, ὡς δυνάμει καὶ ὄχι ἐνεργείᾳ σχίσματος, μὲ ὅλα τὰ ἐπακόλουθα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐγκυρότητα τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων, ποτὲ δὲν ἐγκατελείφθη ὑπὸ τοῦ ἀσιδίου Ἀρχιερέως, ἡ δὲ γνωστὴ Ἐγκύκλιος, ὑπ' ἀριθ. 13/26.4-9.5.1950 ³, ἀποτελεῖ συγκατάβασις, οἰκονομίαν ἐνωτικὴν καὶ ἀμυντικὴν ἔκφρασις, ἡ ὁποία δὲν ἀνήρесе τὴν δογματικῶς πολλάκις ὑποστηριχθεῖσαν παλαιότερον πίστιν του ⁴.

Ἐλπίζοντες, ὅτι ἐπὶ τοῦ λίαν σοβαροῦ τούτου θέματος θὰ ἐπανέλθωμεν, δημοσιεύομεν ἐν συνεχείᾳ ἐκκλησιολογικὸν σχετικὸν κείμενον τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου, ἐπισημαίνομεν δέ, ὅτι «ἀποτελεῖ ἁμαρτίαν καὶ ἁμαρτίαν οὐ μικράν, ὅταν τὰ οἰκονομικῶς ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα καὶ δὴ οὐχὶ ἐκουσί-

ως, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης καὶ δεινῶν περιστάσεων πιεσθείς», προσπαθοῦν τινὲς νὰ ἐμφανίσουν «ὡς ἰδεολογίαν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, τοῦ ὁποίου εὐόρκως προέστη ἐπὶ ὀλόκληρον εἰκοσαετίαν, προσδώσας αἰγλην καὶ ποικίλως σωφρονίσας διὰ τοῦ ἐνδύματος τῆς θεολογίας καὶ τῆς εὐτάκτου καὶ “Κανονικῆς” ἀντιδράσεώς του, στοιχεῖα ἄτινα ἐστερεῖτο προηγουμένως»⁵.

Ὁ πρῶην Φλωρίνης Χρυσόστομος, ὁ κοπιᾶσας ἐν θεολογικῷ λόγῳ, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἤδη ἠξιώθη «διπλῆς τιμῆς»⁶ παρὰ τοῦ Θεοῦ Δομήτορος τῆς Ἐκκλησίας, ἐρμηνεύεται τόσον διὰ τῶν πολυπληθῶν συγγραμμάτων του, ὅσον καὶ διὰ τῆς ἐφαρμοσθείσης ὑπ' αὐτοῦ πρακτικῆς ἐναντι τῶν Καινοτόμων, προσέτι δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς στενοὺς συνεργάτας του⁷.

Οἱ ἐμμένοντες εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησιολογίαν τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου θεωροῦνται οἱ γνήσιοι ἐργάται «τῆς ὀρθοδόξου καὶ θεαρέστου ἐνστάσεως»⁸ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἀληθείᾳ καὶ Κανονικότητι.

Ἀπολογία εἰς τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν

ΤΗΝ 31ην Ἰανουαρίου 1940 ὁ πρῶην Φλωρίνης Χρυσόστομος ἐδικάσθη ὑπὸ τοῦ Πλημμελειοδικείου Ἀθηνῶν, μνηυθεὶς ὑπὸ τοῦ καινοτόμου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, ἐπὶ ἀντιποίησει δῆθεν ἀρχῆς καὶ κατεδικάσθη εἰς τετράμηνον φυλάκισιν καὶ χρηματικὴν ποινὴν 500 δραχμῶν.

Ἐχουν δημοσιευθῆ τρεῖς «Ἀπολογίαι» τοῦ μαρτυρικοῦ Ἱεράρχου: **α)** ἐνώπιον τοῦ Πλημμελειοδικείου Ἀθηνῶν (31.1.1940)⁹, **β)** ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν (29.3.1940)¹⁰ καὶ **γ)** ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου (1.10.1940)¹¹.

Τὸ καταδικάσαν Πρωτόδικον Δικαστήριον ἐστήριξε τὴν ἀπόφασίν του «**πρῶτον** εἰς τὸ κῦρος δῆθεν καὶ τὸ τελεσίδικον τῆς καθαιρετικῆς ἀποφάσεως τοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, **δεύτερον** εἰς τὴν γνωμοδότησιν τοῦ ἀειμνήστου Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου Γεωργιάδου¹², καθ' ἣν οἱ παλαιοημερολογίται δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἰδίους Ναοὺς ἢ Λειτουργούς, καὶ **τρίτον** εἰς τὴν σχετικὴν Συνταγματικὴν διάταξιν, καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ συνύπαρξις δύο Ὁρθοδό-

ξων Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐπικρατείᾳ».

Ὁ Ὁμολογητῆς Ἱεράρχης εἰς τὴν «Ἀπολογία» τοῦ ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου (29.3.1940), ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν ὠραιοτέρων κειμένων του, ἀνεσκεύασε μὲ χαρακτηριστικὴν δύναμιν λόγου καὶ τὰ τρία ἐρείσματα τῆς πρωτοδικου ἀποφάσεως.

Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὴν ἀνασκευὴν τοῦ τρίτου ἐρείσματος, λόγῳ τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ περιεχομένου του. Ὑπογραμμίσαις καὶ ὑποσημειώσαις ἡμέτεραι.

* * *

ΕΡΧΟΜΕΘΑ νῦν εἰς τὴν ἀνασκευὴν καὶ ἀνατροπὴν τοῦ τρίτου ἐρείσματος τῆς πρωτοδικου ἀποφάσεως ¹³.

Ὡς τοιοῦτον ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Εἰσαγγελέως ἡ σχετικὴ διάταξις τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν δὲν δύνανται νὰ ἀναγνωρισθῶσι δύο Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι εἰς τὸ Κράτος.

Τοῦτο λέγουν μόνο οἱ καινοτομήσαντες Ἱεράρχαι, οἵτινες ἐκήρυσαν ὄλως ἀντικανονικῶς καὶ αὐθαιρέτως τοὺς Παλαιοημερολογίτας Σχισματικούς, ἵνα κινήσωσι κατ' αὐτῶν τὴν περιφρόνησιν τοῦ κοινου καὶ τὴν μῆνιν τῆς Πολιτείας ¹⁴.

Οὐδεὶς ποτε τῶν ἐγκρατῶν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, καὶ τῶν ἐχόντων ὀρθόδοξον παλμὸν δύναται νὰ διίσχυρισθῇ σοβαρῶς, ὅτι οἱ Παλαιοημερολογίται ἀποτελοῦν δευτέραν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐν τῷ Κράτει, **ἀλλὰ τὴν πατροπαράδοτον καὶ Ἀκαινοτόμητον Αὐτοκέφαλον Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος** ¹⁵.

Διότι, ὅσῳ καὶ ἂν παρουσιάζωνται κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἐκδήλωσιν τῆς πίστεως, ὡς ἔχοντες ἰδίαν λατρείαν, ἰδίους εὐκτηρίους οἴκους, καὶ ἰδίους Λειτουργούς, οὐχ ἦττον ὅμως οὔτοι, καίτοι διατελοῦν ἐν ἀκοινωνησίᾳ πρὸς τὴν καινοτομήσανσαν Ἱεραρχίαν, ὡς ἐχόμενοι στερρῶς τῶν Παραδόσεων καὶ τῶν Θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων, **ἀποτελοῦν ἐν τῇ Κανονικότητι, οὐχὶ ἰδιαίτεραν Ἐκκλησίαν ἐκείνης μεθ' ἧς διέκοψαν προσωρινῶς διὰ λόγους Κανονικοὺς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐπικοινωνίαν, ἀλλὰ τὴν ἀνύστακτον φρουράν, τὴν ἀγρύπνωσ φρουκτωροῦσαν ἐπὶ τῶν ἀδαμαντίνων ἐπάλλεων τῆς Μιᾶς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.**

Ὁ ἐν λόγῳ Εἰσαγγελεύς, δοὺς πίστιν εἰς τὴν ἐσφαλμένην καὶ ἀντικανονικὴν γνωμοδότησιν τοῦ ἀποβιῶσαντος Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, καθ' ἣν ἄνευ ἐκκλησιαστικῶν λόγων ἐπανεστάτησαν δῆθεν οἱ Παλαιοημερο-

λογίται κατὰ τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας, πῆξαντες ἰδίους Ναούς, καὶ μὴ δυνάμενος ἐλλείψει θεολογικῆς μορφώσεως νὰ διακρίνη, ποῖα εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς ἐνότητος μιᾶς Ἐκκλησίας καὶ ποῖα τὰ τῆς διαιρέσεως καὶ ἀποσχίσεως αὐτῆς, ἀπεφάνθη, ὅτι οἱ Παλαιοημερολογίται, διακόψαντες τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς Διοικούσης Ἱεραρχίας, λόγῳ τῆς ἐορτολογικῆς καινοτομίας, ἀπετέλεσαν καὶ ἰδίαν Ἐκκλησίαν.

Τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, διότι ἐκ τῆς διακοπῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπικοινωνίας μερίδος τινὸς λαϊκῶν καὶ Κληρικῶν μετὰ τῆς Διοικούσης Ἱεραρχίας, λόγῳ ἐκκλησιαστικῆς διαφωνίας καὶ μὴ συμμορφώσεως τούτων πρὸς ἀντικανονικὴν τινὰ ἀπόφασιν, δὲν δύναται νὰ συναγάγη τις κανονικῶς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ διαφωνήσασα καὶ διακόψασα προσωρινῶς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς Διοικούσης Ἱεραρχίας μερὶς ἀπετέλεσε καὶ ἰδίαν Ἐκκλησίαν, καὶ δὴ Σχισματικὴν, ὡς ἐνησμενίσθη δυστυχῶς νὰ ἀποκαλέσῃ αὐτὴν τὸ Συνοδικὸν Δικαστήριον, τὸ δικάσαν καὶ καθαιρέσαν τοὺς Ἐπισκόπους Μεγαρίδος, Διαυλείας, Κυκλάδων καὶ Βρεσθῆνης ¹⁶.

Τὰς Ἐκκλησίας συνιστᾷ καὶ χωρίζει, οὐχὶ μία μερὶς Χριστιανῶν, διαφωνοῦσα εἰς τι Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα πρὸς τὴν Δ. Ἱεραρχίαν, καὶ ἐν καταστάσει ἐκκλησιαστικῆς ἀκοινωνησίας διατελοῦσα, οὔτε καὶ μία ἐπὶ μέρους Ἐκκλησία ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀπὸ τῶν Κανόνων, τοῦτο μόνον οἱ ἔχοντες Προτεσταντικὰς ἀντιλήψεις δύναται νὰ διίσχυρίζονται μὲ σοβαρότητα, ἀλλ' ὅλη ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, συνερχομένη εἰς Πανορθόδοξον Σύνοδον.

Ἀπόδειξις ὅτι τὸ Βουλγαρικὸν Σχίσμα δὲν τὸ ἐκήρυξε μόνον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀν καὶ εἶχε τότε 85 Ἱεραρχίας, ἀλλὰ Μία Μεγάλη Τοπικὴ Σύνοδος, συνελθοῦσα τῷ 1872 ἐν Κωνσταντινουπόλει ¹⁷.

Ἐπομένως ἡ μερὶς τῶν Παλαιοημερολογιτῶν, μὴ συσταθεῖσα καὶ ἀναγνωρισθεῖσα ὡς ἰδίᾳ Ἐκκλησία ὑπὸ μιᾶς Πανορθοδόξου Συνόδου, δὲν δύναται νὰ ἀποτελῇ ἰδιαιτέραν Ἐκκλησίαν ἐκείνης, ἐξ ἧς προσωρινῶς ἀπέσχισεν ἑαυτὴν, ἵνα μὴ καταστῇ συνένοχος μὲ τὴν Ἱεραρχίαν διὰ τὴν μονομερῆ καινοτομίαν.

Καὶ οὐ μόνον ἡ μερὶς αὕτη δὲν διχάζει τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν φαινητὴν καὶ ἀλύμαντον πλευρὰν τῆς Ὁρθοδόξου ἐννοίας Αὐτῆς.

Ὡστε ἡμεῖς, οἱ ἀκολουθοῦντες τὸ ἐκ παραδόσεως ἐορτολογικὸν καθεστῶς καὶ σεβόμενοι, ὡς ὀφείλομεν, μᾶλλον τὰς Ἀποστολικὰς καὶ Συνοδικὰς Διατάξεις, παρὰ τὰς ἀντικανονικὰς τῆς Ἱεραρχίας ἀποφάσεις,

οὐ μόνον δὲν ἀποτελοῦμεν ἰδιαίτεραν Σχισματικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐν τῷ πλασιῳ τῆς Μιάς Ἐκκλησίας ἡμεῖς διεσώσαμεν τὰ χρυσόβουλλα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Παραδόσεων καὶ συνεχίζομεν τὴν Ἱστορίαν καὶ τὸν χαρακτήρα τῆς Ὁρθοδοξίας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

- (*) Περιοδ. «**Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις καὶ Μαρτυρία**», ἀριθ. 24-25/Ἰούλιος-Δεκέμβριος 1991, σελ. 297-300.
1. Βλ. βιογραφικὰ καὶ συγγραφὰς τοῦ πρώην Φλωρίνης ἐν περιοδ. «**Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις καὶ Μαρτυρία**», ἀριθ. 18-21/Ἰανουάριος-Δεκέμβριος 1990: «*Εἰδικὸν Ἀφιέρωμα εἰς τὸν Ὁμολογητὴν Ἱεράρχην Μητροπολίτην πρώην Φλωρίνης Χρυσόστομον Καβουρίδην, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει α) 55 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ὁμολογιακῆς ἀποτεχίσεώς του/1935, β) 35 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἱεραῆς κοιμήσεώς του/1955*».
 2. Λουκ. β' 34.
 3. Βλ. περιοδ. «**Ἡ Φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας**», ἀριθ. 86/12.6.1950.
 4. Βλ. ἐνδεικτικῶς: α) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Κυκλάδων Γερμανὸν Βαρυκόπουλον (20.10.1937), β) Ἀπολογία εἰς τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (29.3.1940), γ) Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος (1.6.1944), δ) Διασάφησις Ποιμαντορικῆς Ἐγκυκλίου (18.1.1945), καὶ ε) Ἀναίρεσις τῆς ἡμερολογιακῆς πραγματείας τοῦ Λαρίσης Δωροθέου Κοτταρᾶ (Δεκέμβριος 1947).
 5. **Θεοδωρήτου Μοναχοῦ** (νῦν Ἱερομονάχου), Τὸ Ἡμερολογιακὸν Σχίσμα: Δυνάμει ἢ Ἐνεργείᾳ; σελ. 29-30, Ἅγιον Ὅρος - Ἀθῆναι 1973, ὑπόγραμ. ἡμέτ.
 6. Α' Τιμοθ. ε' 17.
 7. Βλ. ἐνδεικτικῶς α) **Ἡλία Ἀγγελοπούλου-Διονυσίου Μπατιστάτου**, Μητροπολίτης πρώην Φλωρίνης Χρυσόστομος – Ἀγωνιστὴς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ ἔθνους, σελ. 41, Ἀθῆναι 1981, β) **Διονυσίου Μπατιστάτου**, Ἐπιστολὴ «*Ὁ πρώην Φλωρίνης καὶ οἱ ἄλλοι Γ.Ο.Χ.*», ἐν ἐφημερ. «**Ὁρθόδοξος Τύπος**», ἀριθ. 327/20.9.1978, σελ. 3, γ) **Σταύρου Καραμήτσου**, Ὁ σύγχρονος Ὁμολογητὴς τῆς Ὁρθοδοξίας, σελ. 47, Ἀθῆναι 1990.
 8. **Ὅσιου Θεοδώρου Στουδίτου**, PG τ. 99, στλ. 1045.
 9. Βλ. αὐτὴν ἐν **Ἡλία Ἀγγελοπούλου-Διονυσίου Μπατιστάτου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 63-68.
 10. Βλ. αὐτὴν ἐν **Πρώην Φλωρίνης Χρυσοστόμου**, Ὑπομνήματα - Ἐπιστολαὶ - Ἀπολογία ἐν σχέσει πρὸς τὸ Ἰουλιανὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον, Ἐν Ἀθήναις 1941.
 11. Βλ. αὐτὴν αὐτόθι. Αἱ δύο αὐταὶ «*Ἀπολογίαι*» εἰς τὸ Ἐφετεῖον καὶ Ἄρειον Πάγον ἀναδημοσιεύονται καὶ ἐν **Σταύρου Καραμήτσου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 136-194.
 12. Βλ. αὐτὴν ἐν περιοδ. «**Ἐκκλησία**», ἀριθ. 29-30/28.7.1934, σελ. 227-234: «*Ὁ Ἄρειος Πάγος περὶ τῶν καθηρημένων ἱερέων καὶ τῶν Παλαιοημερολογιτῶν*».
 13. Βλ. **Πρώην Φλωρίνης Χρυσοστόμου**, Ὑπομνήματα..., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 29-31, 33.
 14. Βλ. ἐνδεικτικῶς: Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τῆς καινοτόμου Ἱεραρχίας ὑπ' ἀριθ. Π. 2389/Δ.2203/16.4.1926:

«Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπολύτως ὑποχρεωτικάί, ὁ δὲ μὴ ὑπακούων δὲν ἀνήκει πλέον εἰς αὐτήν, στερεῖται τῶν μέσων τῆς θείας Χάρπος, ἀποσχίζεται καὶ ἀποκόπτεται ἀπ' αὐτῆς καὶ ὑπέκειται

*εἰς αἰωνίαν κόλασιν. Ὅθεν τὰ εὐσεβῆ καὶ πιστὰ τῆς Ἐκκλησίας τέκνα καθήκον ἔχουσι νὰ πείθωνται εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς καὶ μὴ παρασύρωνται ὑπὸ τῶν **σχισματικῶν** καὶ καταφρονητῶν τῆς πνευματικῆς αὐτῶν μητρὸς».*

(«Αἱ Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι», Τόμος Α/1901-1933, σελ. 454, «Ἀποστολικὴ Διακονία», Ἀθήναι 1955, ὑπογραμ. ἡμέτ.)

15. Προστατευομένης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, κατ' οὐσίαν κατοχυροῦται «ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐπικρατείᾳ **τὸ κύρος τῆς 1. Παραδόσεως** καὶ τῶν κανονικῶν διατάξεων τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας», ἣτις «εἶναι ὑποχρεωμένη εἰς **ἀπαρασάλευτον**, καὶ δὴ **ἀμετάτρεπτον** καὶ **ἀναλλοίωτον** τήρησιν τούτων, οὐδαμῶς ἐπιτρεπομένου εἰς αὐτὴν νὰ ἀπομακρυνθῇ ἢ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ θριγγοῦ αὐτῶν, ἐπ' οὐδενὶ μάλιστα λόγῳ, **ἐν ἀντιθέτῳ (δὲ) ἐνεργείᾳ κινδυνεύουσα νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπειὰς τῆς διακοπῆς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Ὁρθοδόξου κλίματος καὶ δόγματος».**

(**Παναγιώτου Ι. Παναγιωτάκου**, Σύστημα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἰσχὺν αὐτοῦ, τόμος Γ', Τὸ ποινικὸν δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας, σελ. 41-42, ἐν Ἀθήναις 1962)

• **Καὶ** μόνον λοιπὸν βάσει τοῦ 3ου Ἄρθρου τοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1975 καταφαίνεται, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἀναγνωρίζει ὡς ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ἐν Ἑλλάδι, ὄχι τὴν Καινοτομίαν, ἀλλὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν, τὴν ἀκαινοτόμητον Ὁρθοδοξίαν, τὸ Ἀκαινοτόμητον Πλήρωμα, τ. ἔ. τὴν «φαιρινὴν καὶ ἀλύμαντον πλευρὰν τῆς Ὁρθοδόξου ἐννοίας Αὐτῆς».

16. Βλ. τὴν «**Ἀπόφασιν τοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου κατὰ τῶν 1) Χριστοφόρου Χατζῆ, 2) Γερμανοῦ Βαρυκοπούλου, 3) Ματθαίου Καρπαθάκη καὶ 4) Πολυκάρπου Λιώση**», ληφθεῖσαν τὴν 3.7.1935, ἐν περιοδ. «**Ἐκκλησία**», ἀριθ. 27-28/13.7.1935, σελ. 213-217). Ἡ δίκη ἐγένετο ἐρήμην τῶν κατηγορουμένων, οἱ ὅποιοι ἐκρίθησαν ἔνοχοι «**παρανόμου καὶ ἀντικανονικῆς χειροτονίας εἰς Ἐπισκόπους, προσχωρήσεως εἰς τὸ σχίσμα τὸ δημιουργηθὲν ὑπὸ τῶν τέως Μητροπολιτῶν Δημητριάδος Γερμανοῦ, πρώην Φλωρίνης Χρυσσοτόμου καὶ Ζακύνθου Χρυσσοτόμου, ἀντιποιήσεως Ἀρχῆς διὰ συμπήξεως παρασυναγωγῆς, φατρίας καὶ τυρείας**». Τὸ «Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον» ἐπέβαλεν εἰς αὐτοὺς «**τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως ἀπογυμνοῦν αὐτοὺς τέλεον παντὸς Ἱερατικοῦ Ἀξιώματος, βαθμοῦ καὶ τίτλου, τῆς ὑπαγωγῆς αὐτῶν εἰς τὴν τῶν Μοναχῶν τάξιν καὶ τοῦ πενταετοῦς σωματικοῦ περιορισμοῦ ἐν Μονῇ**».

17. «**Μὴ οὔσης δυνατῆς τῆς συγκλήσεως Πανορθόδοξου Συνόδου, διὰ συνόδου εὐρυτέρας (συνελθούσης ἀπὸ 29 Αὐγούστου ἕως 17 Σεπτεμβρίου τοῦ 1872, εἰς τρεῖς συνεδρίας, 29.8, 12 καὶ 16.9), εἰς ἣν μετέσχον οἱ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Σ' καὶ Ἰωακείμ Β', ὁ Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος, ὁ Ἀντιοχείας Ἱερόθεος, ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος (οὗτος ὄχι κυριολεκτικῶς), ὁ Κύπρου Σωφρόνιος, 25 ἄλλοι ἐπίσκοποι καὶ τινες ἀρχιμανδρίται, ἡ Βουλγαρικὴ Ἐξαρχία ἐκρῦχθη σχισματικῆς**», ἐπὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμου τοῦ Σ'.

(**Βασιλείου Μουστάκη**, «**Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία**», λῆμ. ἐν «Θ.Η.Ε.», τ. 3, στλ. 1009, Ἀθήναι 1963).